

с. 860] щодо необхідності виховання особистості, яка буде підготовлена до життя і праці у світі, що змінюється.

Список використаних інформаційних джерел

1. Податковий кодекс України від 02 грудня 2010 № 2755-VI (із змінами).- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>, 2. Указ Президента України «Про Національну доктрину розвитку освіти» від 17.04.2002 № 347/2002. – Офіційний вісник України. – 2002. – № 16. – С. 860.

УДК 657.1 : 378.14

Пуцетейло П.Р.

д.е.н., професор

професор кафедри обліку та економіко-правового

забезпечення агропромислового бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль, Україна

ЯКІСТЬ І ЗМІСТ ПІДГОТОВКИ БУХГАЛТЕРА-АНАЛІТИКА

Для забезпечення і гарантії стабільної, якісної та успішної діяльності від малих підприємств до великих корпорацій, інформаційно-аналітична підтримка є невід'ємною частиною. Для її здійснення необхідний кваліфікований фахівець – бухгалтер-аналітик, котрий здатний адекватно і оперативно відстежувати, обробляти та аналізувати нескінченні інформаційні потоки.

Підготовка майбутніх бухгалтерів-аналітиків повинна бути орієнтована на потреби бізнесу, що дасть змогу забезпечити успішну діяльність підприємства. Визначення та формування відповідних компетенцій майбутніх фахівців є основою їх конкурентної переваги на ринку праці і затребуваності провідними вітчизняними та зарубіжними компаніями. Розвинути подібні компетенції можна тільки на підставі тісної взаємодії з бізнес-спільнотою. Бухгалтер-аналітик – це фахівець, котрий займається вивченням аналітичних досліджень і узагальнень в певній сфері діяльності, який досконало володіє методами аналізу, здатний прогнозувати процеси і розробляти перспективні програми розвитку. Завдяки професійній діяльності спеціаліста на підприємстві налагоджується обмін інформацією і звітністю між окремими службами. Він повинен: створити основу для ефективного управління підприємством; нести відповідальність перед керівництвом за реальність звітів; надавати допомогу в плануванні і підведенні підсумків роботи; вміти управляти підлеглими.

Навчання бухгалтерів-аналітиків з основами юриспруденції має ґрунтуватися на розумінні потреб бізнесу в необхідній кваліфікації. Зокрема, створення диференційованої системи фахової підготовки, застосування інтерактивних форм навчання, імплементації практичних навичок у навчальній

лабораторії (поєднання занять в аудиторії і на виробництві), навчальна практика на виробництві з викладачем, виробнича практика і передипломне стажування. Це обумовлено, перш за все, можливістю врахування запитів роботодавців (Корпорація “Агропродсервіс”, агрохолдинг “Мрія”, ПАП “Дзвін”, ПП “Агрон” та ін.). Підготовка висококваліфікованих фахівців з обліку і оподаткування в аграрному бізнесі ґрунтується, перш за все, на засвоєнні студентами нормативних, професійно-орієнтованих дисциплін “Фінансовий облік І”, “Фінансовий облік ІІ”, “Економічний аналіз”, “Аналіз господарської діяльності”, “Управлінський облік”, “Організація і методика аудиту”, “Інформаційні системи і технології в обліку та аудиті”, “Організація бухгалтерського обліку”, “Підприємницьке право” і “Фінансове право”. Ці навчальні дисципліни закладають підвалини знань та умінь з обліково-аналітичного і організаційно-правового забезпечення діяльності аграрних підприємств. При викладанні дисциплін велике значення, крім традиційних лекцій, мають бесіди і доповіді, проблемні лекції, аналіз практичних питань, їх обговорення, пошук альтернативних рішень. У процесі закріплення отриманих у ході навчального процесу знань відводиться активній самостійній та науковій діяльності студентів. Самостійна робота студентів під керівництвом педагогів повинна бути організована так, щоб розвивалися креативні здібності студента, формувалися навички самостійного вирішення професійних питань і прийняття ефективних управлінських рішень. Наукова робота розвиває особистісно-орієнтований підхід студента у подоланні кризових ситуацій, дає змогу оцінити свої знання і прагнути до їх удосконалення.

Бухгалтер-аналітик повинен постійно вчитися і підвищувати свою кваліфікацію в мінливому економічному та правовому полі. Наявність досвіду, знань і освіти посилює необхідність постійного моніторингу рівня професіоналізму і його підвищення відповідно до вимог реалій сучасних викликів економіки. Тому для практикуючих бухгалтерів кафедра обліку та економіко-правового забезпечення агропромислового бізнесу Тернопільського національного економічного університету спільно з Федерацією аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України та Інститутом обліку і фінансів Національної академії аграрних наук України пропонує можливість підвищення кваліфікації за Програмою сертифікації і підвищення кваліфікації бухгалтерів АПВ (Certified Agricultural Professional Accountant). За результатами навчання учасники програми отримують Сертифікат про присвоєння кваліфікації “Сертифікований професійний бухгалтер АПВ” (Сертифікат САРА (Certified Agricultural Professional Accountant) і Свідоцтво про підвищення кваліфікації державного зразка, що повною мірою підтверджує їх компетенцію.

Отже, векторами розвитку новітніх освітніх технологій з підготовки обліково-аналітичних працівників можна виділити:

– поглиблене вивчення МСФЗ та формування навичок їх застосування на практиці, подальше вивчення методології ведення бухгалтерського обліку та економічного аналізу, в тому числі фінансової звітності;

– постійне оволодіння сучасними бухгалтерськими і аналітичними програмами; контрольними та аналітичними процедурами, методами діагностики та моніторингу діяльності підприємства на базі створення автоматизованого робочого місця фахівця, податкового планування та прогнозування, стратегічного моделювання розвитку суб'єктів господарювання.

Підготовка фахівців за спеціальністю «Облік та оподаткування» в умовах зовнішньої нестабільності дає змогу майбутнім економістам, бухгалтерам і іншим спеціалістам з обслуговування господарсько-фінансових процесів підприємства, швидко приймати обґрунтовані управлінські рішення завдяки більш глибокому розумінні процесів, що відбуваються; в короткі терміни адаптуватися до нових викликів, стилю керівництва; володіти здатністю до самонавчання, вміти обмінюватися знаннями; розвивати стратегічне мислення і проявляти фінансову грамотність у поточних питаннях. Так, на фінансову успішність націлені інтереси багатьох зацікавлених груп: менеджерів компанії (перш за все виробничого і фінансового директорів), робота яких часто оцінюється за досягненням ключових фінансових показників; власників, кредиторів, інвесторів (потенційних власників капіталу). Кожна з перерахованих вище груп проводить власний фінансовий аналіз (з урахуванням наявної інформації і цілей взаємодії з компанією). Кожній з цієї групи фінансовий аналіз повинен відповісти на три питання:

1) який поточний фінансовий стан підприємства: чи влаштовує зростання капіталу і бізнесу, прибутку, що генерує грошовий потік;

2) які проблемні місця в роботі підприємства («слабкі ланки» в генеруванні грошових потоків, у залученні ресурсів, їх розподіл, інвестування), де ті фінансові неузгодженості, які заважають досягненню цілей власників капіталу та інших зацікавлених осіб;

3) як за фінансовими показниками (прибуток, грошовий потік, ринкова вартість капіталу) буде виглядати підприємство і вигоди стейкхолдерів при реалізації тих чи інших управлінських рішень.

Існуюча сьогодні в Україні система професійної підготовки обліково-аналітичних кадрів передбачає кваліфікаційні характеристики за чотирма рівнями освіти. Бухгалтер з початковою профільною освітою – бухгалтер-рахівник. Бухгалтер із середньою спеціальною професійною освітою – бухгалтер-обліковець. Бухгалтер з вищою професійною освітою – бухгалтер-аналітик (економіст). Бухгалтер з додатковою вищою бухгалтерською освітою і практичними професійними навичками – професійний бухгалтер.

Професійний бухгалтер – це найвищий рівень професійної кваліфікації, поява якого пояснюється потребами сучасних викликів. Саме з підготовкою та атестацією професійних бухгалтерів в урядовій Програмі реформування бухгалтерського обліку пов'язується становлення бухгалтерської професії. Вища бухгалтерська освіта відповідає міжнародному стандарту бухгалтерської освіти і є передумовою для підвищення кваліфікаційної освіти для професійного бухгалтера. Тому нині все більш нагальною стає завдання

перепідготовки та підвищення кваліфікації працюючих бухгалтерів, які формувалися в адміністративно-командній системі, а також підготовки «новітніх» кадрів ринкової економіки – бухгалтерів-аналітиків. Серед бухгалтерів також є багато висококваліфікованих фахівців, які мають вищу, але непрофільну освіту. Для цієї категорії бухгалтерських працівників також є доцільною система перепідготовки та атестації. Діяльність підприємств висуває досить високі вимоги до професійних навиків, знань і умінь бухгалтера-аналітика. Сьогодні він є активним учасником процесу менеджменту на підприємстві. Саме тому назріла потреба у радикальній трансформації становлення професії обліковця у плині сучасних викликів, зокрема: законодавчо закріпити положення про статус бухгалтера-аналітика; підняти престиж вищої освіти за спеціальністю «Облік і оподаткування»; поглибити важливість професійної, громадської і суспільної ролі та місця фахівця; зростання ролі працедавців у формуванні критеріїв навчання спеціаліста та оцінюванні його компетентності. Важливий напрямок – вдосконалення системи і покращання якості професійної бухгалтерської освіти (підготовка кадрів і підвищення їх кваліфікації), що зумовлене вимогами Міжнародних освітніх стандартів підготовки професійних бухгалтерів, розробленими ІФАС. В освітньому процесі слід особливо акцентувати увагу на таких аспектах:

- вивчення методології бухгалтерського обліку;
- освоєнні концепцій, що лежать в основі Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ);
- виробленні навичок професійного судження і розвитку професійної інтуїції;
- розумінні значення дотримання норм професійної бухгалтерської етики.

Список використаних інформаційних джерел

1. Савчук В.К. Поліпшення аналітичної підготовки бухгалтерів аграрних формувань / В.К. Савчук // Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: зб. матеріалів ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 26 лют. 2015 р.) / відпов. за вип. Б. В. Мельничук. – К. : ННЦ «ІАЕ», 2015. – С. 437–439.
2. Зубілевич С.Я. Міжнародні стандарти освіти професійних бухгалтерів: «перезавантаження» [Електронний ресурс] / С.Я. Зубілевич. – Режим доступу : <http://uabs.edu.ua/images/stories/docs/9956/zubilevich.pdf>
3. Обліково-аналітичне і організаційно-правове забезпечення діяльності аграрних підприємств : монографія / Р.Ф. Бруханський, М.К. Пархоμεць, П.Р. Пуцентейло [та ін.]. – Тернопіль : Крок, 2015. – 300 с.
4. Метелиця В.М. Розширення функцій і прав бухгалтерів аграрної галузі та закріплення норм професійної етики і поведінки / В.М. Метелиця // Облік і фінанси. – 2015. – № 2 (68). – С. 29-39.